

Zuzana Pospíšilová

Ilustrace Daniela Skalová

Putování skřítky Vltavínka po Vltavě

Zuzana Pospíšilová

Ilustrace Daniela Skalová

Putování skřítky Vltavínka po Vltavě

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude **trestně stíháno**.

Zuzana Pospíšilová

PUTOVÁNÍ SKŘÍTKA VLTAVÍNKA PO VLTAVĚ

Vydala Grada Publishing, a.s., pod značkou **bambóok**

U Průhonu 22, 170 00 Praha 7

tel.: +420 234 264 401

www.grada.cz

jako svou 8197. publikaci

Ilustrace Daniela Skalová

Odpovědná redaktorka Lucie Švecová

Sazba a zlom Antonín Plicka

Návrh a zpracování obálky Antonín Plicka

Počet stran 112

Vydání 1., 2021

Vytiskla tiskárna TNM PRINT s.r.o., Nové Město

© Grada Publishing, a.s., 2021

Cover Illustration © Daniela Skalová, 2021

ISBN 978-80-271-4469-3 (pdf)

ISBN 978-80-271-2874-7 (print)

Obsah

Vltavínkův sen	6
Setkání s Kubou	10
Močálník	14
Není to ona!	18
S plachtami vpřed!	22
Na rozhledně	26
Překažený plán	30
Kolečka	34
V papírně	38
Setkání na zámku	42
Soukromé představení	46
Dlouhá cesta	50
Nápoj, který pění	54
V podzemí	58
Hoří!	62
Vílí kouzlení	66
Nové plavidlo	72
Smůlu střídá štěstí	76
Kudy teď?	80
Půjčená loď	84
Tučňáci ve Vltavě?	88
Poprvé v zoo	92
Noc na zámku	96
Setkání s Labínkem	100
Informace a zajímavosti o Vltavě	104

VLTAVÍNKŮV SEN

Na Šumavě, na úpatí Černé hory, se kdysi zrodil malý pramínek, který měl za úkol sílit a poskytnout domov nejen vodním živočichům, ale také vodním bytostem. Mimo jiné i skřítku Vltavínkovi. Myslíte si, že ve vodě žijí jen ryby a vodníci? Omyl. Existují také vodní skřítki. Například ve Vltavě žije Vltavínek, který se nechává unášet proudem a občas se vydá na výpravu do nějakého města.

„Rosteš jako z vody. Děláš mi opravdu radost. Myslím, že nadešel čas, abys na Vltavě hospodařil místo mě,“ oznámil jednou Vltavínkovi jeho tatínek skřítek Vltavín. Byl už dost starý a chystal se na zasloužený odpočinek.

„Úplně sám?“ zeptal se překvapený Vltavínek a tatínek přikývl.

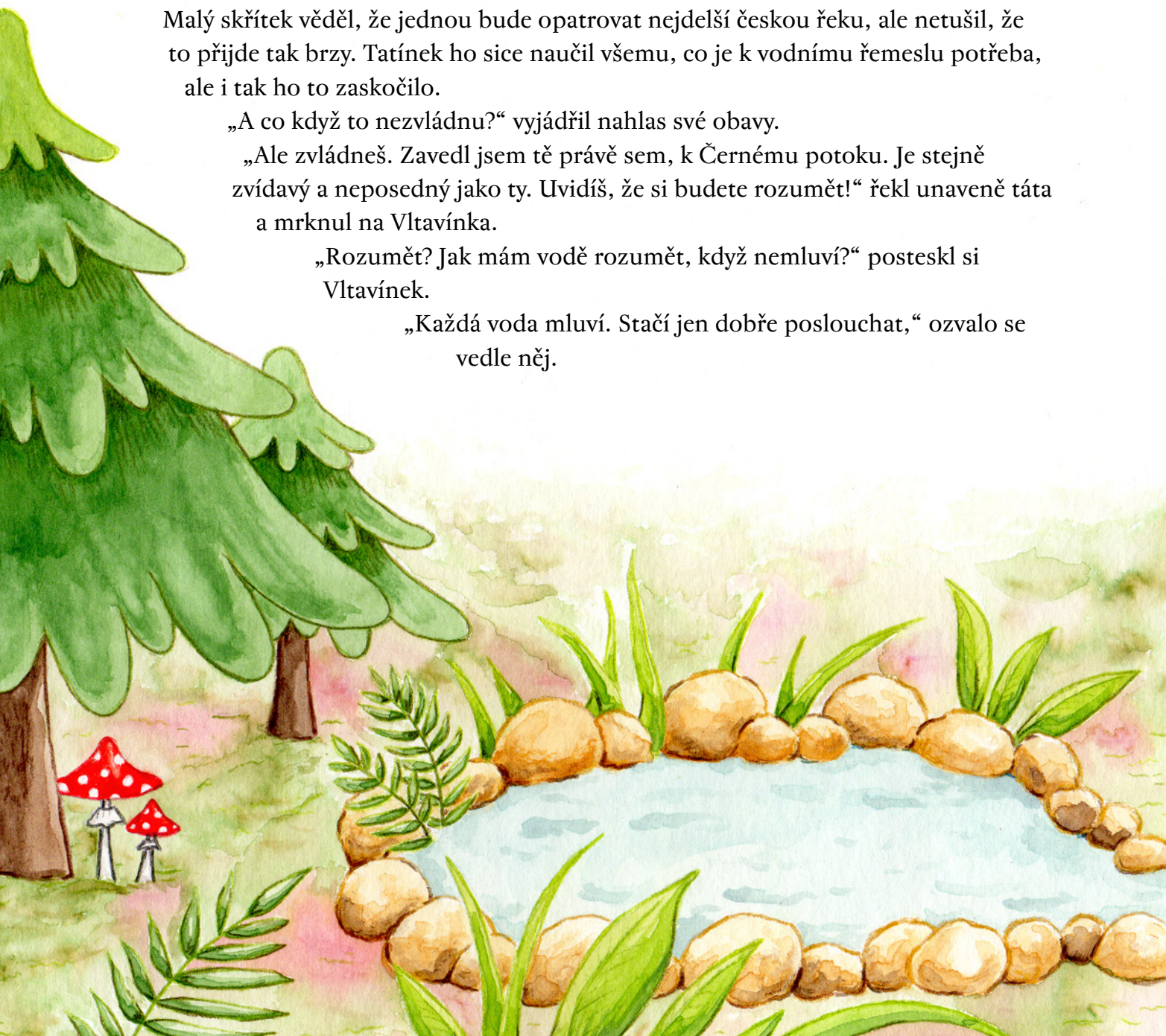
Malý skřítek věděl, že jednou bude opatrovat nejdelší českou řeku, ale netušil, že to přijde tak brzy. Tatínek ho sice naučil všemu, co je k vodnímu řemeslu potřeba, ale i tak ho to zaskočilo.

„A co když to nezvládnou?“ vyjádřil nahlas své obavy.

„Ale zvládneš. Zavedl jsem tě právě sem, k Černému potoku. Je stejně zvědavý a neposedný jako ty. Uvidíš, že si budete rozumět!“ řekl unaveně táta a mrknul na Vltavínka.

„Rozumět? Jak mám vodě rozumět, když nemluví?“ posteskl si Vltavínek.

„Každá voda mluví. Stačí jen dobře poslouchat,“ ozvalo se vedle něj.

„A proč ji tedy neslyším?“ znovu se ptal Vltavínek.

„Ale slyšíš. Kdo si vody váží, kdo ji ochraňuje a stará se o ni, ten ji může slyšet,“ ozvala se odpověď.

Nebyl to ale tatínkův hlas. Tatínek seděl u pramene, smáčel si nohy ve vodě a spokojeně se usmíval. Vltavínek si byl najednou jistý, že k němu promlouvá voda, kterou mu tatínek svěřil do opatrování.

„Tak já si tu Vltavu na starost vezmu,“ řekl nakonec. A aby dostál slibu, že bude o řeku hezky pečovat, začal hned sbírat z vodní hladiny napadané uschlé lístky kapradin a kapesníčkem čeril vodu, aby do něj nachytal co nejvíce nečistot.

„Já to věděl, synku, že je na tebe spolehnutí!“ oddechl si starý vodní skřítek. „Teď můžu v klidu odpočívat, chytat lelky nebo jen tak okounět.“ A se žblunknutím skočil do vody. Pak se ještě vynořil a dodal: „Kdybys něco potřeboval, stačí mi po vodě poslat vzkaz!“

„Děkuju,“ řekl Vltavínek a už chtěl tatínkovi zamávat na rozloučenou. Ten ho ale zarazil.

„Ještě počkej! Musím ti představit vílu Vltavěнку.“ Nabral trochu vody do dlaní, zatočil se a vychrstnul ji do vzduchu. Voda se rázem proměnila v tisíce drobných kapiček, které dopadly zpátky na hladinu. A najednou tam stála malá slečna s velkými hnědými kukadly, hlubšími než studánky u samotného pramene. Tancovala po špičkách na vodní hladině, až jí dlouhá bílá sukně okolo nohou vlála. Míle se usmívala a navíc voněla jako rozkvetlá jarní louka. Vltavínek byl okouzlený. Víla byla krásnější než sen, a tak není divu, že úžasem oněměl. Pozoroval, jak lehce tančí, a nedokázal ze sebe vypravit ani slovo.

„Vltavěnka ti ukáže cestu po proudu. Uvidíš, jak je Vltava krásná a užitečná řeka. Já už jsem na takové putování moc starý, navíc jsem ji sem a tam proplul nesčetněkrát,“ řekl starý skřítek.

Vltavěnka a Vltavínek se střetli pohledem. Víla se mile usmála a pak ladně skočila do vody.

Skřítek věděl, že teď je na něm, aby se o řeku postaral stejně dobře jako jeho táta. Na důkaz toho, že všechno dobře pochopil, se hned pustil do práce. Bylo třeba pramen Vltavy pořádně vyčistit, aby v něm tekla voda průzračnější než všechny křišťály světa. Vltavský pramínek se tetelil radostí.

Když ve vodě nebylo jediné smítko, tatínek se na Vltavínka usmál a pobídl ho: „No tak, na co ještě čekáš?“

Vltavínek pochopil, že by se měl vydat za Vltavěnkou. Snad její náskok ještě dožene.

PRAMEN VLTAVY

Pramen Vltavy se nachází na Šumavě na úpatí **Černé hory**, blízko obce Kvilda. Je zde vybudována symbolická studánka, do které jsou potrubím svedeny skutečné prameny, které vyvěrají ze země v horách. Této části Vltavy se také někdy říká **Teplá Vltava** nebo **Černý potok**. Pak si voda razí cestu z kopce. Přitom sílí a vytváří se koryto řeky.

O pramen je potřeba pečovat, aby nevyschnul nebo se nezanesl nečistotami.

Voda u pramene bývá čistá a pitná. Proto tam někdy najdete i hrníčky, aby se z nich turisté mohli napít.

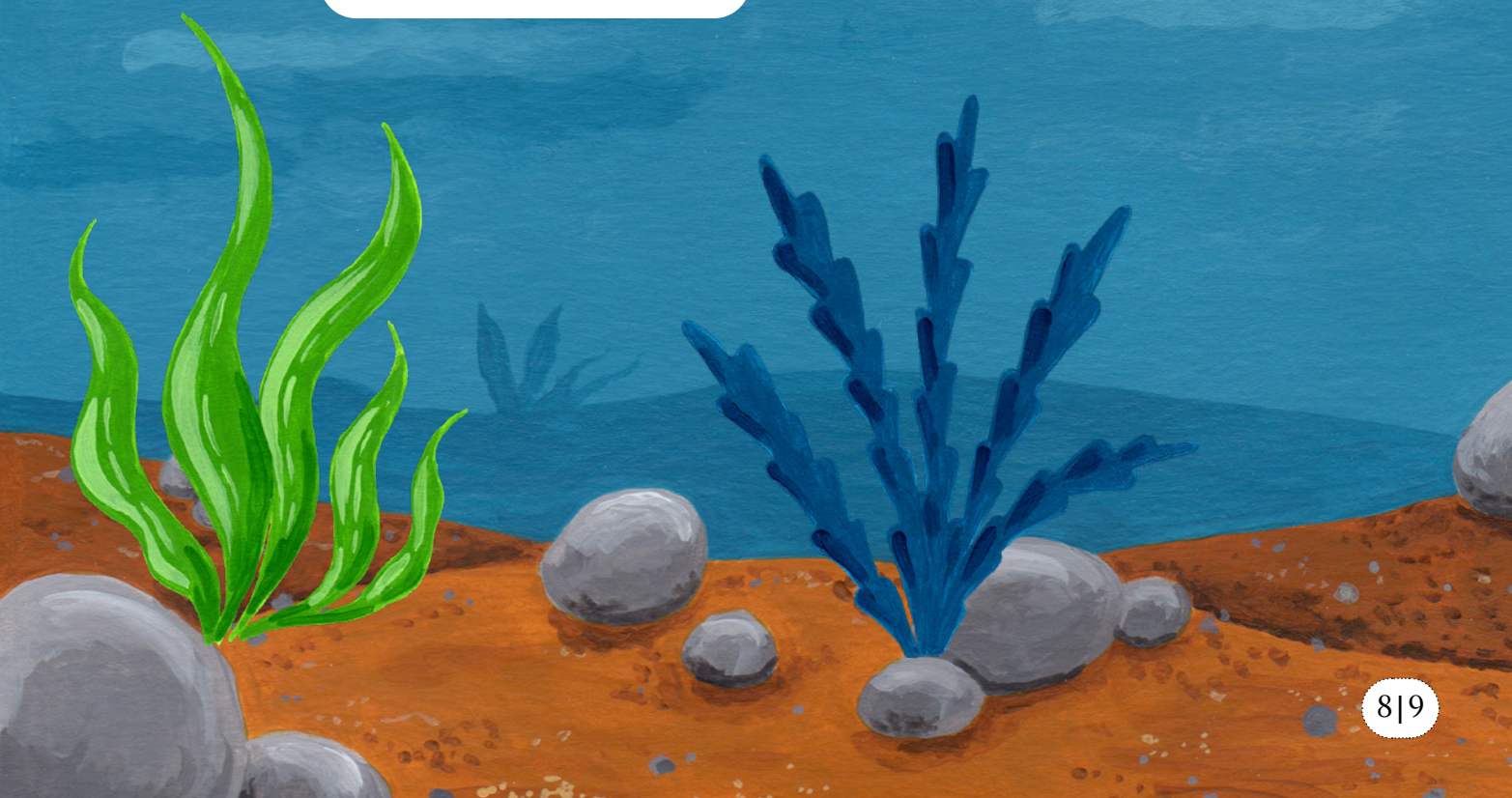

když se řekne...

RŮST JAKO Z VODY

...znamená to

RŮST RYCHLE

SETKÁNÍ S KUBOU

Vltavínek se bez váhání vydal po proudu. Nejprve se vodou jen brouzдал, ale když pramen zesílil, ponořil se a plaval. Přitom se rozhlížel, jestli někde vílu neuvidí. Občas musel na chvíli z vody, aby se vydýchal a nabral nové síly. Netušil, že je stále jen na začátku.

Proplul několika horskými městečky. Najednou mu připadlo, jako by ho neviditelná síla zvedla z vody. Až po chvíli mu došlo, že ho nějaký rybář chytil na udici. Bylo to zrovna v místě, kde se chystal proplout pod mostem u kapličky v Horních Vltavicích. Kdyby si rybáře všiml včas, nejspíš by se potopil hlouběji a rybář by ho neulovil. Už ale bylo pozdě na nějaké kdyby.

„Ani ryba, ani rak. Co jsi vlastně zač?“ zeptal se rybář, když držel skřítku v náručí. Kdyby neslyšel, jak mu strachem bije srdce jako o závod, nejspíš by si myslel, že je to jen nějaká hračka, kterou děti pustily po vodě.

„Jsem Vltavínek,“ odpověděl skřítek přidušeným hláskem.

„Já jsem Kuba,“ představil se rybář. Měl dobré srdce, nechtěl, aby se ho skřítek bál, a tak ho pustil. Posadil se na břeh a vlídně se usmál. „Kam máš namířeno?“ zeptal se, když Vltavínek sám nic neříkal.

„Hledám jednu milou dívku. Má bílou sukničku a umí moc hezky tančovat. Neviděl jsi ji?“ zeptal se skřítek.

Kuba se zamyslel. „Hanka a Eliška od nás z města umějí tančovat ze všech nejlépe.“ „A je některá z nich takhle veliká?“ zeptal se Vltavínek a ukázal rukou do výšky své čepičky.

Kuba se zasmál. „Ani jedna z nich není tak malá. To budeš muset asi hledat dál.“ Vltavínek pokrčil rameny. Už chtěl skočit zpátky do vody, ale Kuba ho zastavil. „Počkej! Nejsem jen rybář, ale taky řezbář. Aby ses za svou milou dostal rychleji, vyřežu ti lodičku, chceš?“

Skřítkovi zasvítilo v očích. „To bys pro mě udělal?“

„No jasně,“ odpověděl bez váhání Kuba. „Skoč si tady do toho kyblíku, ať tě lidi zbytečně neokukují, vezmu tě do své dílny.“

Vltavínek chvíli váhal, ale pak udělal, co mu Kuba poradil.

V řezbářské dílně to krásně vonělo dřevem. Na zemi ležely měkké hoblinky a na policích stály hotové výrobky – misky, naběračky, lžice, svícny, ale taky dřevěné sochy. Zatímco si skřítek všechno důkladně prohlížel, Kuba se pustil do práce. Našel si kus dřeva a tím skřítko měřil jako krejčí, když bere míru na šaty. Pak už se ozývalo jen řezání pilkou, hoblování a tukání kladiva do dlátka. A než se Vltavínek nadál, lodička byla hotová.

„Ta je krásná!“ vzdychl obdivně a dojetím mu z oka ukápla slzička.

Kuba se usmál. Byl zvyklý, že jeho práci všichni chválí, ale nepřestávalo ho to těšit. „A tady máš ještě pádlo, abys mohl plout rychleji,“ dodal vesele.

„Páni, to je nádhera. Jak já se ti za to jenom odvděčím?“ přemýšlel nahlas Vltavínek a začal si prohlédávat kapsy svého kabátku. Nahmatal zelený, průhledný a nepravidelný kamínek – vltavín. Bez váhání ho podal Kubovi.

Ten poděkoval a přemýšlel, jak krásný kamínek umístí do vyřezávaného srdce pro svou Bedřišku.

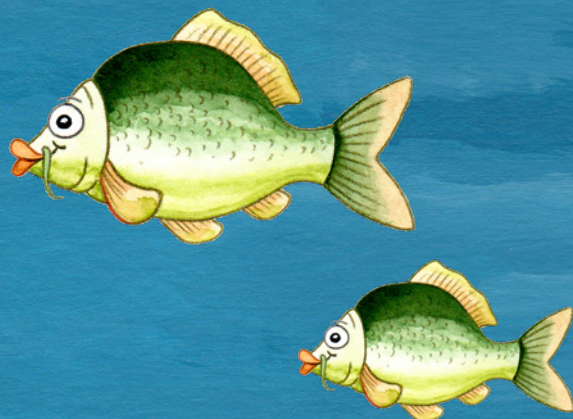
„I já ti moc děkuji,“ usmál se Vltavínek.

Pak se oba vydali zpátky k mostu. Kuba opatrně položil lodičku na vodu, aby zkontroloval, jestli se na hladině udrží. Jinak by ji musel ještě upravit. Naštěstí byla v pořádku, a tak mohl skřítek pokračovat v cestě. Najednou mohl plout daleko rychleji a bez námahy. Zamávali si na rozloučenou, a než Vltavínek zmizel za ohybem řeky, Kuba ještě stačil zakřičet: „Šťastnou plavbu!“

VLTAVÍN

Vltavín neboli **moldavit** je drahý kámen, který vypadá jako zelené přírodní sklo. Vznikl dopadem meteoritu na povrch Země. Jeho největší naleziště jsou v jižních Čechách, v oblastech kolem řeky Vltavy. Podle lidové tradice ženichové museli darovat tento kámen nastávajícím nevěstám jako důkaz své lásky. Největší sbírka vltavínů je umístěna v Národním muzeu v Praze.

když se řekne...

ANI RYBA, ANI RAK

...znamená to

NĚCO NEURČITÉHO NEBO NEVÝRAZNÉHO

MOČÁLNÍK

Lodka byla tak prostorná, že se v ní mohl Vltavínek i pohodlně natáhnout. Lehnul si a nechal se unášet proudem. Pádlo ani nepotřeboval, dokonce si na chvílku zdřímnul. Probudil ho až náraz do břehu. Řeka se začala stáčet a klikatět, musel proto sáhnout po pádlu a pohyb loďky řídit.

Dostal se až do místa, kde byly okolo řeky rozlehlé mokřady. Vltavínek si najednou nebyl jistý, jestli náhodou nezabloudil, a tak připlul ke stromu, který rostl přímo z vody. Neměl sice žádné listy a místo větví mu z kmene vyrůstaly jen pahýly, ale přesto skřítkovi posloužil alespoň jako rozhledna. Vltavínek si sundal z kalhot pásek a přivázal jím loďku ke kmeni, aby mu neuplavala.

Skřítkové bývají malí a hbití. Vltavínek vyšplhal po stromě raz dva. Rukou si zastínil čelo, aby mu sluníčko nekazilo výhled, a rozhlédl se do všech stran. To, co uviděl, ho překvapilo. Řeka se klikatila a vylévala z břehů. Na mnoha místech zatopila stromy i trávu a vypadala jako veliký močál. Vůbec netušil, kudy se má vydat.

Chvíli přemýšlel, ale pak lehce zafoukal vítr, a tak se musel suchého stromu chytit pevněji. Sotva to udělal, ozvalo se zachechtání, zavržení, a než si stačil uvědomit, co se děje, už se i se stromem řítil do vody. Když se vzpamatoval, uviděl mužíčka v zablácených šatech, který se spokojeně rozvaloval v jeho lodičce.

„To je moje loďka!“ vykřikl dotčeně Vltavínek.

„Teď je moje!“ odpověděl neznámý mužíček chraplavým hlasem a nepřestával se samolibě usmívat.

„Ale já jsem ji dostal od Kuby a připlul jsem v ní až sem,“ nedal se Vltavínek.

„To mě nezajímá. Měl sis ji líp hlídat,“ radil mu mužíček Močálník.

„Byla přivázaná opaskem ke stromu!“ namítl Vltavínek a oči mu sklouzly na lesklou sponu opasku, který byl dříve jeho. Teď držel Močálníkovy špinavé kalhoty. „Kdo krade, ten je zloděj. Jsi zloděj a krást se nesmí!“ vykřikl rozhořčeně. Bylo mu z té nespravedlnosti do pláče, ale nechtěl svou slabost před neznámým darebou ukázat, a tak slzičky silou vůle zatlačil zpátky. Nevěděl, co si počít.

Močálník mu po chvíli navrhnul: „Co mi dáš, když ti vrátím loďku?“

Vltavínek byl v rozpacích, protože u sebe nic neměl. „Máš můj opasek,“ připomněl chamtivému mužíčkoví. „Klidně si ho nechej! A loďku mi vrať!“

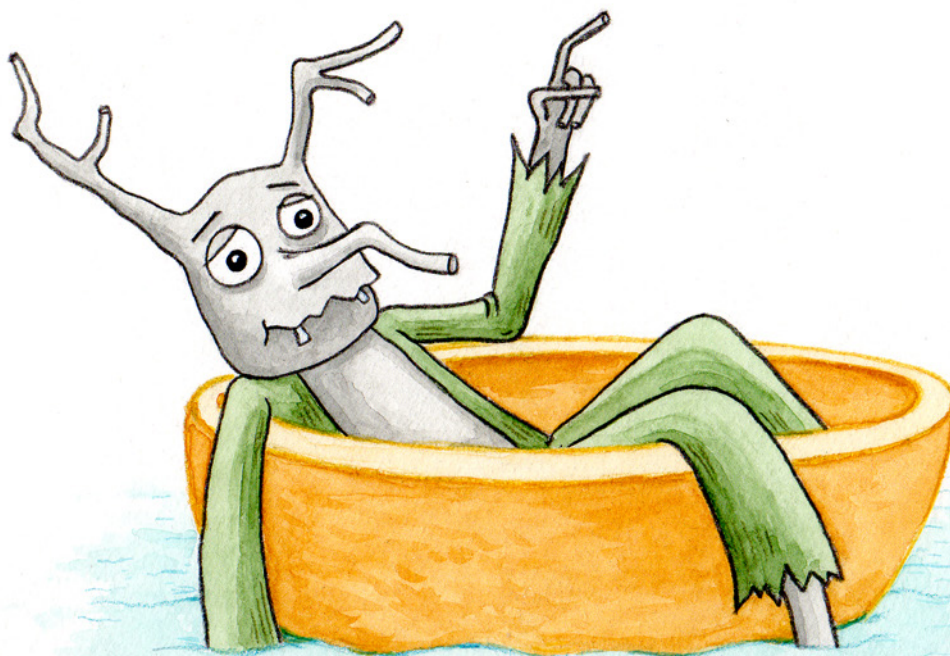

„To víš, že si ho nechám, ale loďka má větší cenu než proužek kůže. Přidej mi k tomu ještě něco a pak si můžeš odplout, kam se ti zlíbí!“

Vltavínek bezradně sáhl do kapes. Myslel si, že budou prázdné, ale nebyly. Vylovil další zelený kamínek. Když se na slunci zaleskl, zablýskalo se v očích i Močálníkovi. Chňapl po vltavínu, aby si to Vltavínek náhodou nerozmyslel, a zmizel v močálu. Během chvilky po něm nebylo ani vidu, ani slechu. Ne nadarmo se tomu místu říká Mrtvý luh. V okolí bylo plno mrtvých stromů, teď to ale vypadalo, jako by tam umřel i skřítek Močálník.

„Aspoň že mám zpátky svou loďku,“ pomyslel si nahlas Vltavínek a snažil se co nejrychleji zmizet z území toho zlomyslného mužička, který svým nepěkným chováním jen zbytečně kalil vodu.

Možná to bylo jen přicházejícím soumrakem, ale Vltavínek měl pocit, že se voda ochladila. Zapnul si knoflíky na svém kabátku a čepičku si stáhl víc do čela. Pak opatrně naskočil do loďky. Sotva se pohodlně usadil, vlnky mu tiše pošeptaly, kudy se má vydat, a tak je poslechl. Cestou v mokřadech ho doprovázeli ptáci, kteří tam hnízдили. I když ho jejich nečekané zazpívání občas polekalo.

VLTA VSKÝ A MRTVÝ LUH

Vltavský luh je místo, kde se Vltava na své cestě podél šumavských hor hodně klikatí. Je to přirozená cesta, kterou si řeka razí krajinou. Kdyby se lidé snažili koryto řeky narovnat a vybetonovat, mohlo by to přinést potíže zejména při povodních, protože přebytečná voda by se nemohla rychle vsáknout a vylila by se do krajiny.

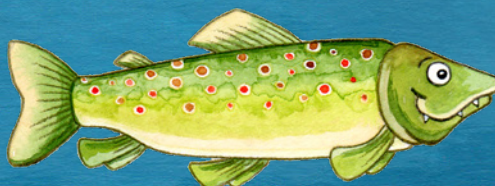
Vltava zde vytváří také mnoho mokřadů, kde hnízdí velké množství vodních ptáků.

Tato místa jsou důležitá, protože udržují v krajině nezbytnou vláhu.

Součástí Vltavského luhu je i **Mrtvý luh**, přírodní rezervace a mokřadní rašeliniště, kam je vstup zakázán. Pojmenován je podle mrtvých stromů, které z mokřadu vyčnívají. Zde se slévají Teplá a Studená Vltava a vytvářejí řeku Vltavu.

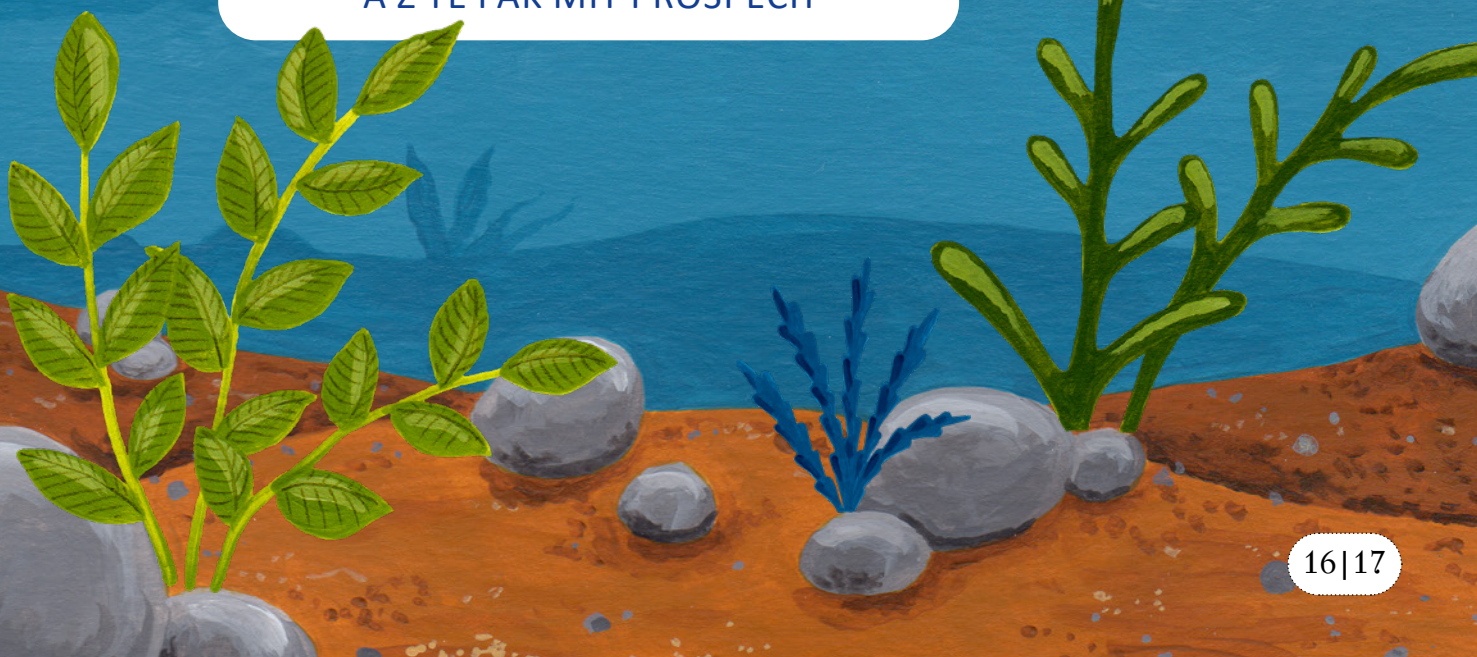
když se řekne...

KALIT VODU

...znamená to

**VNÁŠET NEKLID, OTRAVOVAT,
VYTVOŘIT NEPŘEHLEDNOU SITUACI
A Z TÉ PAK MÍT PROSPĚCH**

NENÍ TO ONA!

Když Vltavínek proplul pod dalším velikým mostem a uviděl ceduli s nápisem: NOVÁ PEC, zpozorněl. Věděl, že tady může narazit na lidi, kteří mu třeba pomůžou stejně jako Kuba. Nebo by se před nimi měl mít raději na pozoru jako před Močálníkem? Pro jistotu byl ve střehu.

Za mostem zajel s lodkou ke břehu. Neměl už pásek nebo jiný provázek, kterým by ji přivázal, a tak ji jen opatrně povytáhl na břeh, aby mu neodplula. Všiml si, že u nedalekého ohniště sedí muž. Pomalu se k němu připlížil. Chtěl si ho omrknout, než se s ním dá do řeči.

„Dáš si taky?“ zeptal se najednou muž.

Vltavínek přikývl. V puse se mu začaly sbíhat sliny. Teprve teď si uvědomil, že má vlastně hlad. Mohl si ulovit a upéct rybičku, ale celou cestu na to vůbec nepomyslel.

Oheň praskal a šunkové klobásy, které měl muž napíchnuté na prutu, voněly tak, že se skřítkovi svíral žaludek. Toužil alespoň kousek ochutnat.

„Myslel jsem, že uvidím bílou myšku, a von je to jen zelenej skřítek!“ divil se muž a napil se ze skleněné láhve, kterou držel.

Vltavínek jen pokrčil rameny a upřeně se díval na klobásy, ze kterých odkapával omastek. Každá kapka v ohni vzplála a zasyčela.

„Tak chceš?“ zeptal se muž znovu a podal skřítkovi prut se dvěma klobásami.

Vltavínek se olíznul, ale nevěděl, jak se má do té dobroty pustit.

Muž odložil láhev, utrhnul lopuchový list a pomocí něho opatrně, aby se nespálil, jednu klobásu sundal. Pak ji pomazal hořčicí a s dalším listem místo ubrousku ji Vltavínkovi podal.

„Děkuji,“ řekl skřítek nesměle a s chutí se pustil do jídla. Muž ho přitom pobaveně sledoval.

Tábořiště zahalila tma, jen malé ohniště a hvězdné nebe poskytovaly trochu světla. Lidé v okolních stanech už spali.

„A co tu vlastně chceš?“ zeptal se muž, který znovu sáhl po odložené lahvi. „Proč ses mi zjevil?“

Vltavínek přemýšlel, polkl poslední sousto, utřel si mastnou pusu do lopuchového listu a ten pak odhodil do ohně, až to zasyčelo. Teprve pak odpověděl: „Hledám jednu slečnu, která umí krásně tancovat. Nosí dlouhou bílou sukni a má nádherné hnědé oči.“

„Aha!“ řekl zamyšleně muž. „A není to Manča? Včera tady tančila u vody, ale bílou sukni, myslím, neměla.“

„Vážně?“ zeptal se Vltavínek s neskryvanou nadějí v hlase.

